

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNDE
GERÇEKLEŞTİRMELERİ BEKLENEN
DAVRANIŞLARI GÖSTERME DURUMLARI

Sefer ADA*

Özgür ŞİMŞEK**

Coşkun KÜÇÜKTEPE***

ÖZET

Eğitimin kalitesinin büyük ölçüde öğrenme ve öğretme sürecinin etkililiği ve verimliliğine bağlı olduğu tartışmasız bir gerçektir. Öğretim sürecinin etkili olması, öğretmenlerin öğretim sürecinin etkililiğini artıracak davranışları göstermelerine bağlıdır. Bu araştırma, öğretmenlerin bu tür davranışları ne derece gösterip göstermediklerinin saptanması amacı ile yapılmıştır. Araştırma, özel okul ve devlet okulları olmak üzere toplam 36 okulda ve bu okullarda görev yapan toplam 280 öğretmen üzerinde yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmenlerin kişisel bilgilerini içeren ve 4 maddeden oluşan kişisel bilgi formunun yanı sıra öğretmenlerin öğretim sürecinde göstermeleri gereken davranışları içeren ve 17 maddeden oluşan gözlem formu kullanılmıştır. Araştırmada öğretmen davranışları ders sırasında gözlenerek, genel olarak davranışları gösterme durumları ile cinsiyet, meslekî kıdem, mezuniyet durumu ve çalışılan okul türü değişkenlerine göre davranışları göstermede bir farklılaşma olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretim sürecinde göstermeleri gereken davranışların büyük bir bölümünü göstermedikleri de saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim, Öğrenme-Öğretme Süreci, Öğretmen Davranışları

GİRİŞ

Yeni bin yılın ilk yıllarını yaşadığımız şu günlerde bilim ve teknolojiadaki gelişmeler baş döndürücü bir hızla devam etmekte ve her alanda hızlı bir değişim gözlenmektedir. Bu hızlı değişim âdeta yaşadığımız çağın temel karakteristiğini oluşturmaktadır. Bu gelişmeler temelde her alanda görülen kalite ara-

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

** Öğr. Gör., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

*** Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

yırlarının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Gerçekte de günümüzde öne çıkan en önemli anlayış, kaliteli yaşam ilkesinin temel bir yapı olarak kabul edilmesidir. Şüphesiz ki, böyle bir ilke ancak kaliteli yetişen nesillerle gerçekleştirilip sürdürülebilir. Kaliteli bir neslin yetiştirilmesini de eğitim ve onun en önemli işgöreni olan öğretmen sağlayacaktır. Çünkü kaliteli bir yaşamın odağında eğitim ve onun vazgeçilmez ögesi olan öğretmen vardır. Bu nedenle yaşanan hızlı gelişim ve değişim kaliteli bir öğretim sürecini gerekli kılmaktadır. İşte kaliteli yaşam ilkesi, öğrenme-öğretme sürecinin kaliteli bir şekilde düzenlenmesinden başlamaktadır. Bu sürecin kalitesi de onu düzenlemekle sorumlu olan öğretmenlerin, sürecin gerektirdiği davranışları göstermeleri ile yakından ilgilidir. Dolayısıyla öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinin etkili bir şekilde plânlanması ve uygulanması ile ilgili davranışları oldukça önemli bir duruma gelmiştir. Bu nedenle, öğretmenlerin öğrenme öğretim sürecini etkili bir şekilde plânlamaları ve buna uygun davranışlar göstermeleri ciddi bir zorunluluk hâline gelmiştir. Eğitim sürecinin temel unsurları göz önüne alındığında öğretmenlerin davranışları üç temel alanda toplanabilir:

Öğretim alanında,

Yönetim alanında,

Rehberlik ve psikolojik danışma alanında¹.

Bu alanların üçünde de öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde kullanacakları davranışlar vardır. Öğretmen davranışları ile ilgili bir başka sınıflama da Capel tarafından yapılan sınıflamadır. Ona göre öğretmen davranışlarının alanları şunlardır:

1-Organizasyon-Plânlama ve Öğretim Alanındaki Davranışlar: Dersler için gerekli olan kitap ve materyalleri seçmek ya da hazırlamak, sınıfın özelliklerine göre öğretilecek konuların öğretim plânlarını hazırlamak, düzenli öğrenci kayıtları ve notları tutmak, özel alan bilgisine sahip olmak ve değişik öğretim yöntemleri kullanmak gibi davranışlar bu alana girmektedir.

2-Meslekî Profesyonellik Anlamındaki Davranışlar: Yeni öğrenmelere açık olma, esnek olma, lider olma, kendini geliştirme ile ilgili sorumluluğunun farkında olma, etkili öğretimi sağlayacak etkinlikler kullanma, okul işleyişi ve politikası alanında bilgili olma, uygun kıyafet giyme, öğrenci aileleri ile çocukların gelişimi ile ilgili iletişimde bulunma gibi davranışlar bu gruba girmektedir.

¹ Robert L. Gibson, ve Marranme H. Mitchell, *Introduction to Counseling and Guidance*, Ohio 1995, s. 56.

3-Sosyal Becerilerle İlgili Davranışlar: Öğrenciler ile iyi bir iletişim geliştirmek, esprili olmak, grup hâlinde iyi ilişkiler kurarak çalışmak, yetişkinlerle iyi iletişim kurmak, güç durumlardan zararsız bir şekilde kurtulabilmek gibi davranışlar da bu gruba girmektedir².

Yukarıda bahsedilen bütün alanlarda belirtilen öğretmen davranışları kuşkusuz öğretim kalitesini olumlu veya olumsuz şekilde etkilemektedir. Ancak öğretmenlerin sınıf içi öğretim sürecini plânlama ile ilgili davranışları diğerlerine oranla öğretimin kalitesinin belirlenmesinde daha önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle iyi bir plânlama, eğitimin verimliliği ile yakından ilgilidir. Öğretimi plânlama davranışları, öğretim aktivitelerini desenleme, bu aktiviteleri uygulama ve sonucu değerlendirme (tartma) olmak üzere genel olarak üç bölümden oluşur³. Öğretim aktivitelerini desenleme, ders öncesi hazırlık aşamasında gerçekleşmektedir. Bu aşamada öğretim hedefleri, içerik, öğretim materyalleri, öğrencilerin ders öncesi seviyeleri ile dersin işlenişinde kullanılacak yöntem ve teknikler saptanır. Aktiviteleri uygulama aşamasında ders öncesi plânlanan aktivitelere uygun olarak ders işlenir. Sonucu değerlendirme aşamasında ise, plânlanan ve uygulanan aktivitelerle, öğretim hedeflerine ne derece ulaşıldığı kontrol edilir.

Öğretimdeki bu üç aşama; plânlama, uygulama ve değerlendirme olarak da isimlendirilmektedir. Plânlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarının hepsi birden, öğretmenlerin organizasyonel becerilerini ortaya koymalarını gerektirmektedir. Bu becerilerin içinde anlamlı ve ilgi çekici bir öğretim plâni hazırlamak, uygun öğretme etkinlikleri, yöntemleri ve teknikleri ile materyallerini seçmek ve kullanmanın yanı sıra öğrencilerin başarı fırsatlarını arttırmak için yeterli zaman ayırma da yer almaktadır. Aynı zamanda bu beceriler öğrencilerin derse katılımını da sağlamayı gerektirir ki, bu da başarının artmasında oldukça önemlidir⁴.

Öğretim sürecinin etkili şekilde düzenlenmesi için yapılması gereken bazı genel öğretmen davranışları vardır. Öğretim sürecinde öğretmenlerin şu davranışları göstermesini öngörülmektedir:

1- Öğretmen, süreci sadeleştirmelidir. Basit şekilde düzenlenen öğretim süreçleri hem daha az zaman alır hem de öğrencilerin daha başarılı olmasını sağlar.

² S. Capel ve diğerleri, *Learning to Teach in the Secondary School*, London 1995, s. 23.

³ Donald C. Orlich ve diğerleri, *Teaching Strategies A Guide to Better Instruction*, Lexington 1990, s. 137.

⁴ David Jacobsen; Paul Eggen; Donald Kauchak, *Methods for Teaching*, New York 1993, s. 13-14.

2- Öğretmen, sürecin etkili olmasını sağlamalıdır. Öğretim süreci, öğrencilerde en etkili öğrenmeyi sağlayacak ve minimum zaman gerektirecek bir şekilde düzenlenmelidir.

3- Öğretim sürecinde boşa geçirilen zaman olmamalıdır. Öğretmenler sürecin her anını en verimli bir şekilde değerlendirmelidirler. Öğretmen ve öğrencilerin sürecin her anında yapacakları etkinlikler olmalıdır.

4- Öğretim sürecinde öğrencilerin gereksiz davranışlar yapması önlenmelidir. Örneğin, sınıf içinde gereksiz yere dolaşma gibi davranışlar sürecin etkililiğini ve verimliliğini etkileyecektir.

5- Öğretim sürecinde etkili ve verimli bulunan çeşitli etkinlikler rutin hâle getirilmelidir. Böylece öğrencilerin bu etkinlikleri çok iyi öğrenilmesi sağlanacak ve düzenlenecek yeni öğretim süreçlerinde bu tip etkinliklerin öğretilmesi zaman almayacaktır.

6- Öğretmenler, öğretim sürecindeki işlemleri öğrencilere öğretmeli ve onlardan uygulama yapmalarını istemelidir. Bu durumda ders yılı başında öğretilecek bu işlemler ders yılı sonuna kadar öğrenciler tarafından uygulanacak ve önemli ölçüde zaman kazanımı sağlanacaktır.

7- Öğretmenler, öğretim süreci devam ederken öğrencilerin dikkatlerini devamlı korumalıdır. Öğretim sırasında öğrencilerin dikkatlerinin dağılması onların işlenen konuları öğrenememelerini sağlar.

8- Öğretim süreci devam ederken öğrencilerin yaptıkları işlemler , öğretmen tarafından kontrol edilmelidir. Böylece hem öğrencilerin ders dışı şeylerle ilgilenmesi engellenmiş hem de onların gerekli işlemleri ne derece yaptıkları kontrol edilmiş olur.

9- Öğretmenler, öğrencileri tüm süreçten sorumlu tutmalıdır. Başarı veya başarısızlık durumunda ödül veya ceza ile karşılık vermelidirler⁵.

Bir öğretim süreci genel olarak giriş, geliştirme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Giriş bölümünde dikkati çekme, motivasyonu sağlama, öğrenilecekleri gözden geçirme ve önceki öğrenilenlerle bağ kurma gibi etkinlikler yapılır. Geliştirme bölümü asıl olarak dersin işlendiği bölümdür. Bu bölümde hedef davranışları öğrenciye kazandırmak için kullanılacak uygun öğretim yöntem ve teknikleri, dönüt, düzeltme, öğretim materyalleri, ipucu ve pekiştirici gibi değişkenler işe koşulur. Sonuç bölümünde ise, ders son olarak özetlenir, öğrencilerin hedef davranışları ne derece kazandıklarını kontrol etmek için de-

---

⁵ J. Montague Earl, *Fundamental of Secondary Classroom Instruction*, New York 1987, s. 255-256.

ğerlendirme yapılır⁶ ve öğrenilenlerin kalıcılığını ve transferini sağlamak için öğrencilere ödev verilir.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırma yukarıda bahsedilen yapıya uygun olarak öğretmenlerin öğretim sürecindeki davranışlarını ortaya koymak amacı ile yapılmıştır. Veri toplama aracı, bu amaçla öğretmenlerin öğretim sürecinin bu üç bölümüne uygun olarak yapmaları gereken davranışlar araştırmacılar tarafından belirlenerek, uzmanların görüşleri alınmış ve nihai olarak 17 davranış saptanmıştır. Belirlenen bu davranışları içeren bir gözlem formu geliştirilmiştir. Araştırmada kullanılan bu temel veri toplama aracının yanında bir de öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, mezuniyet durumları ve çalıştıkları okul türü ile ilgili bilgileri içeren bir anket geliştirilmiştir.

Verilerin Analizi:

Araştırma İstanbul'daki devlet okulu ve özel okullarda olmak üzere toplam 36 okulda yapılmıştır. Bu okullarda toplam 280 öğretmen gözlenmiştir. Araştırmada kullanılan gözlem formunu, araştırmacılar tarafından özel bir eğitime tabi tutulan M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği ABD öğrencileri doldurmuşlardır. Gözlemi yapan öğrenciler, her sınıfa ikişer kişi girerek iki farklı gözlem formu doldurmuşlardır. Daha sonra iki gözlemcinin doldurduğu formlar arasındaki korelasyona bakılmış, yüksek korelasyonu olan gözlem formları araştırma için kullanılmış, düşük korelasyonu olan formlar veri olarak kullanılmamış ve böylece araştırmanın objektifliği yükseltilmeye çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum:

Araştırma sonucunda elde edilen veriler yüzde, ağırlıklı ortalama, t testi ve varyans analizi gibi istatistiksel tekniklerle analiz edilmiş, öğretmenlerin genel olarak bu davranışları gösterip göstermedikleri ve kişisel bilgilerindeki değişkenlere göre bu davranışları göstermelerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda şu bulgular elde edilmiştir:

Tablo I'de gözlem formunu oluşturan maddeler ile bu maddelerin öğretmenler tarafından yapıp yapılmadığı ve yüzde oranları verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin % 30.8'i öğretim sürecinin gerektirdiği davranışları yapmakta, % 69.2'si de etkili bir öğretim süreci için gereken davranışları göstermemektedirler. Etkili bir öğretim süreci için gerekli davranışları göstermeyen öğretmenler

---

⁶ Sönmez 1996

menler bu davranışları gösteren öğretmenlerin iki katından daha fazladır. Bu duruma göre, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası etkili bir öğretim süreci düzenleyememektedir. 17. ve 9. maddelerin dışındaki tüm maddelerde öğretmenler etkili bir öğretim süreci için gerekli davranışları göstermemektedirler. Saptanan durum Türk Eğitim Sistemi açısından oldukça düşündürücüdür. Eğitimde kalite çabalarının öğretmen boyutundaki durumunun hiç de iç açıcı olmadığı hatta oldukça olumsuz olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin göstermedikleri davranışları içeren maddeler incelendiğinde öğretim açısından oldukça önemli bir takım öğretmen davranışlarının ihmal edildiği söylenebilir. Aşağıdaki tabloya baktığımızda ülkemizdeki başarısız öğrencilerin, başarısızlıklarının tek sorumluları olmadığı anlaşılabilir. Tablo I'deki durumda görüldüğü gibi etkisiz ve verimsiz eğitim ortamı düzenleyen öğretmenlerin de öğrenci başarısızlıklarında oldukça önemli bir payları olduğunu söylemek çok doğru olur. Derslerde öğrencilerin dikkatini çekmeyen , onları derse motive etmeyen, yeni öğrendikleri ile geçmişte öğrendikleri arasında bağ kurdurmayan, açık ve anlaşılır bir dille konuşmayan, beden dilini kullanmayan, ders işlerken teknoloji kullanmayan, dönüt düzeltme ve pekiştirme vermeyen, öğrencileri aktif olarak derse katmayan ve değerlendirme yapmayan bir öğretmenin düzenlediği eğitim ortamından kalite beklemek aslında bir mucize beklemekle eş anlamlıdır.

TABLO I:
Gözlem Formunda:
Gözlem Formunda Yer Alan Maddelerin Yüzde ve Frekans Dağılımı

Sıra	Soru Maddeler	N	F		Yüzde %		Geçerli Yüzde%		Toplam
			Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
1	Dersin başında öğrenilecek konu ile ilgili bir olay, fıkra, şiir, şarkı, soru v.b. gibi etkinliklerle öğrencilerin dikkatini çekiyor mu?	380	100	280	26	74	26	74	100
2	Öğrenilecek konunun gerçek hayatta ne işe yarayacağına ilişkin olarak bağlantılar kuruyor mu? Bu bilgilerin nerede ve nasıl kullanacaklarını anlatıyor mu?	380	86	294	23	77	23	77	100
3	Öğrenilecek konuya ilişkin hedef davranışları dersin başında öğrencilere belirtiyor ve söylüyor mu?	380	72	308	19	81	19	81	100
4	Önceki öğrenilenlerle yeni konunun bağlantılarını kuruyor mu?	380	110	270	29	71	29	71	100
5	Dersi doğru, açık ve anlaşılır bir anlatım dili ile işliyor mu?	380	134	246	35	65	35	65	100
6	Ses tonunu konunun ve sınıfın özelliklerine göre zaman zaman alçaltıp; zaman zaman yükseltiyor mu?	380	83	297	22	78	22	78	100
7	Ders işlerken beden dili (jest, mimik, el-kol, baş v.b.) hareketlerini kullanıyor mu?	380	127	253	33	67	33	67	100
8	Öğrencileri aktif olarak derse katıyor mu?	380	94	286	25	75	25	75	100
9	İşlenen konunun her bir bölümü ile ilgili soru veya sorular soruyor mu?	380	224	156	59	41	59	41	100
10	Dersin işleniş sırasında öğrencilere yöneltilen sorulara verilen yanlış cevapları anında düzeltiyor mu?	380	114	266	30	70	30	70	100
11	Dersin işleniş sırasında öğrencileri soru sormaya yöneltiyor mu? İzin veriyor mu?	380	76	314	20	80	20	80	100
12	Dersin işleniş sırasında sorulan sorulara doğru cevap veren ve olumlu davranış gösteren öğrencileri ödüllendirici davranışlar gösteriyor mu? (Aferin, bravo, çok güzel demesi, jest ve mimiklerle onaylamak v.b.)	380	92	288	24	76	24	76	100

13	Dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara yanlış cevap veren, cevap vermeyen veya olumsuz davranış (derste konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, dersi dinlememe v.b.) gösteren öğrencilere ceza veriyor mu? (Hakaret etme, kızma, alay etme, fiziksel ceza v.b.)	380	207	173	54	46	54	46	100
14	Dersi işlerken araç-gereç ve teknoloji kullanıyor mu? (Televizyon, video, VCD, bilgisayar, tepegöz, resim, harita, grafik, tablo, broşür v.b.)	380	87	293	23	77	23	77	100
15	Dersin sonunda işlenen konuyu kendisi ya da öğrenciler özetliyor mu?	380	63	317	17	83	17	83	100
16	Dersin sonunda işlenen konu ile ilgili sorular sorarak değerlendirme yapıyor mu?	380	108	272	28	72	28	72	100
17	Öğrencilere işlenen konuyu pekiştirmeye ve yeni durumlara uyarlamaya yönelik ev ödevi veriyor mu?	380	218	162	57	43	57	43	100

Araştırmada yapılan bir başka analiz de öğretmenlerin cinsiyet, meslekî kıdem, mezun oldukları okul ile çalıştıkları okul türü değişkenlerine göre gösterdikleri davranışların farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılmıştır. Her madde için ayrı ayrı yapılan bu analiz sonucunda 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16 ve 17. maddelerdeki öğretmen davranışlarının gösterilip gösterilmediği yukarıda sayılan değişkenlerin hepsine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Buna karşın 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12 ve 13. maddelerin gösterilip gösterilmediği, sayılan değişkenlerin hepsine göre farklılaşmaktadır. Buna göre;

TABLO II-a:
Cinsiyet Değişkenine Göre
Giriş Davranışlarını Yapma Düzeylerindeki Farklılaşma Düzeyleri

Cinsiyet	N	X	ss	sd	t	p
Bayan	120	28,50	9,70	278	,250	,05
Bay	160	28,46	9,25			

Öğretmenlerin dersin başında öğrenilecek konu ile ilgili olarak olay, fıkra, şiir, şarkı, soru v.b. gibi etkinliklerle öğrencilerin dikkatini çekip çekmedikleri konusunda cinsiyet faktörüne göre yapılan analiz sonuçlarına göre erkek ve bayan öğretmenler arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Buna göre bayan öğretmenlerin öğrenilecek konu ile ilgili bir olay, fıkra, şiir, şarkı, soru v.b. gibi etkinliklerle öğrencilerin dikkatini çekme davranışını erkek öğretmenlere oranla daha fazla yaptıklarını düşünebiliriz.

Yine aynı konuda okul türleri arasında yapılan analiz sonucunda ise aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

TABLO II-b:
Okul Türü Değişkenine Göre
Giriş Davranışlarını Yapma Düzeylerindeki Farklılaşma Düzeyi

<i>Okul Türü</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
Özel	68	2,53	1,53	278	5,837	,01
Devlet	212	1,75	1,13			

Tabloya göre okul türleri arasında .01 düzeyinde oldukça anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Özel okullardaki öğretmenlerin, öğrenilecek konu ile ilgili bir olay, fıkra, şiir, şarkı, soru v.b. gibi etkinliklerle öğrencinin dikkatini çekmeye devlet okullarından daha fazla yer verdiği görülmektedir.

TABLO II-c:
Kıdem Değişkenine Göre Giriş Davranışlarını Yapma Düzeylerindeki Farklılaşmalar

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	20941.429	275	52.238	56.194	.01
Gruplar Arası	10518.309	4	4106.070		
TOPLAM	31.459.738	279			

TABLO II-d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	24.12	8.08
6-10 Yıl	62	36.23	8.26
11-15 Yıl	75	25.80	7.30
16-20 Yıl	67	26.95	3.89
21- üzeri	35	28.30	4.05
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğrenilecek konu ile ilgili bir olay, fıkra, şiir, şarkı, soru v.b. gibi etkinliklerle öğrencilerin dikkatini çekmeye yönelik çalışmaların yapılmasına ilişkin kıdem değişkenine göre yapılan varyans analizinde gruplara arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar ışığında 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin belirtilen etkinlikleri daha sık yaptıkları söylenebilir.

TABLO II-e
Mezun Olunan Okul Türü Değişkenine Göre
Öğretmenlerin Giriş Davranışlarını Yapma Düzeylerindeki Farklılaşmalar

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	19216.120	5	4763.276	214.900	.01
Gruplar Arası	9854.240	274	19.450		
TOPLAM	29070.360	279			

TABLO II-f:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>
Öğretmen Okulu	62	21.76	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	26.36	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	28.61	2.59
Ön Lisans	48	35.06	5.59
Eğitim Fakültesi	89	43.01	5.47
Diğer	26	27.67	5.75
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğrenilecek konu ile ilgili bir olay, fıkra, şiir, şarkı, soru v.b. gibi etkinliklerle öğrencilerin dikkatini çekmeye yönelik çalışmaların yapılmasına ilişkin mezun olunan bölüm değişkenine göre yapılan varyans analizinde gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin belirtilen etkinliklere daha fazla yer verdikleri görülmektedir..

TABLO III-a:
Dersi Geliştirme Davranışlarını Yapma Düzeylerinin
Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Bayan	120	5,78	1,67	278	7,512	,124
Bay	160	4,60	1,48			

Öğretmenlerin, öğrenilecek konunun gerçek hayatta ne işe yarayacağına ilişkin olarak bağlantılar kurup kurmadıkları sorusuna verilen yanıtlar üye-

rinde cinsiyet faktörüne göre yapılan analiz sonucunda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

TABLO III-b:
Dersi Geliştirme Davranışlarını Yapma Düzeylerinin
Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Özel Okul	68	10,21	1,34	279	,567	,05
Devlet Okulu	212	9,14	1,13			

Öğretmenlerin, öğrenilecek konunun gerçek hayatta ne işe yarayacağına ilişkin olarak bağlantılar kurup kurmadıkları sorusuna verilen yanıtlar üzerinde çalışılan okul türü değişkenine göre yapılan analiz sonucunda .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Buna göre özel okulda çalışan öğretmenlerin bu etkinlikleri daha fazla yaptıkları söylenebilir.

TABLO III-c:
Dersi Geliştirme Davranışlarını Yapma Düzeylerinin
Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	18742.319	275	55.423	62.296	.01
Gruplar Arası	11245.210	4	4178.145		
TOPLAM	29987.529	279			

TABLO III- d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	36.13	8.08
6-10 Yıl	62	37.41	8.26
11-15 Yıl	75	28.80	7.30
16-20 Yıl	67	19.75	3.89
21- üzeri	35	28.33	5.20
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin, öğrenilecek konunun gerçek hayatta ne işe yarayacağına ilişkin olarak bağlantılar kurup kurmadıkları sorusuna verilen yanıtlar üzerinde kıdem değişkenine göre yapılan analiz sonucunda gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Buna göre 1-6 yıl ile 7-10 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmen diğer gruplara oranla bu tür etkinlikleri daha çok kullanmaktadır.

TABLO III-e:
Dersi Geliştirme Davranışlarını Yapma Düzeylerinin Mezun Olunan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

Kaynak	Kareler Toplamı	SD	x Karesi	F Oranı	P
Gruplar İçi	17258.784	5	9745.244	248.725	.01
Gruplar Arası	8451.324	274	21.857		
TOPLAM	25710.108	279			

TABLO III-f:

Gruplar	N	x	Ss
Öğretmen Okulu	62	25.73	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	20.43	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	29.81	2.59
Ön Lisans	48	40.17	5.59
Eğitim Fakültesi	89	41.32	5.47
Diğer	26	35.83	5.75
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin, öğrenilecek konunun gerçek hayatta ne işe yarayacağına ilişkin olarak bağlantılar kurup kurmadıkları sorusuna verilen yanıtlar üzerinde yapılan analiz sonucunda .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Bu sonuçlar ışığında eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin bu etkinlikleri daha fazla yaptıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

TABLO IV-a:
Dersi Geliştirmenin İkinci Basamağında Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

Cinsiyet	N	X	ss	sd	t	p
Kız	120	16,18	7,78	278	2,250	,240
Erkek	160	16,29	7,98			

Öğretmenlerin, öğrenilecek konuya ilişkin hedef davranışları dersin başında öğrencilere belirtiyor ve söylüyor değişkenine verilen yanıtlar üzerinde .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Tablodaki sonuçlara göre, erkek öğretmenler az sayılabilecek bir farkla yüksek puan almışlardır.

TABLO IV-b:
Dersi Geliştirmenin İkinci Basamağında Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Özel Okul	68	2,49	1,34	279	,555	,05
Devlet Okulu	212	1,24	1,13			

Öğretmenlerin, öğrenilecek konuya ilişkin hedef davranışları dersin başında öğrencilere belirtiyor ve söylüyor değişkenine verilen yanıtlar üzerinde .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Özel okullarda çalışan öğretmenlerin konuya ilişkin hedef ve davranışları dersin başında öğrencilere söylemeyi resmî okullarda çalışan öğretmenler daha az yapmaktadır diyebiliriz.

TABLO IV-c:
Dersi Geliştirmenin İkinci Basamağında Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	18045.429	275	124.650		
Gruplar Arası	8798.211	4	5247.140	85.276	.01
TOPLAM	26843.640	279			

TABLO IV-d

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	24.21	8.08
6-10 Yıl	62	28.42	8.26
11-15 Yıl	75	38.65	7.30
16-20 Yıl	67	35.24	3.89
21- üzeri	35	26.14	5.18
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin, öğrenilecek konuya ilişkin hedef davranışları dersin başında öğrencilere belirtip söylemesi maddesinin kıdem değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Buna göre 11-15 yıllık kıdem grubunda yer alan öğretmenlerin belirtilen etkinlikleri yapmaya daha çok özen gösterdikleri görülmüştür. 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin de yine aynı şekilde bu etkinlikleri yapmaya özen gösterdikleri ortaya çıkmaktadır.

TABLO IV-b:
Dersi Geliştirmenin İkinci Basamağında Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Mezun Olunan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	25354.745	5	5247.321	341.505	.01
Gruplar Arası	9254.124	274	120.124		
TOPLAM	31479.640	279			

TABLO b:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
Öğretmen Okulu	62	27.14	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	32.48	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	29.14	2.59
Ön Lisans	48	25.24	5.59
Eğitim Fakültesi	89	30.24	5.47
Diğer	26	21.19	5.75
TOPLAM	280	30.87	8.88

Öğretmenlerin, öğrenilecek konuya ilişkin hedef davranışları dersin başında öğrencilere belirtip söylemesi maddesinin mezun olunan okul türü ile yapılan varyans analizi sonucunda .01 düzeyinde farklılaşma tespit edilmiştir.

Tabloya göre en fazla eğitim enstitüsü mezunu olan öğretmenlerin öğrenilecek konuya ilişkin hedef davranışları dersin başında öğrencilere belirttiği anlaşılmıştır.

TABLO V-a:
Dersi Geliştirmenin İkinci Basamağında Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Değişkenine Yeni Konularla Bağlantısının Kurulmasına Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
Kız	120	16,68	7,78	278	-1,250	,129
Erkek	160	16,74	6,98			

Önceki öğrenilenlerin yeni konularla bağlantısının kurulması maddesi cinsiyet faktörüne göre analiz edildiğinde bayan ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

TABLO V-b:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
Özel Okul	68	2,29	1,34	279	,756	,05
Devlet Okulu	212	2,18	1,13			

Önceki öğrenilenlerin yeni konularla bağlantısının kurulması maddesi çalışılan okul türü faktörüne göre analiz edildiğinde .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tabloya göre özel okullarda çalışan öğretmenlerin devlet okullarında çalışan öğretmenlere oranla önceki öğrenilenlerin yeni konularla bağlantısının kurulması konusunda daha fazla özenli olduğu düşünülebilir.

TABLO V-c:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	27451.322	275	102.433	65.214	.01
Gruplar Arası	10247.247	4	24001.070		
TOPLAM	31479.640	279			

TABLO b:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	32.14	8.08
6-10 Yıl	62	28.15	8.26
11-15 Yıl	75	24.14	7.30
16-20 Yıl	67	26.12	3.89
21- üzeri	35	27.41	5.41
Toplam	280	32.03	8.88

Önceki öğrenilenlerin yeni konularla bağlantısının kurulması maddesi kıdem değişkenine göre varyans analizine tabi tutulduğunda .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma görülmüştür.

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde 1-5 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerin bu çalışmayı yapmada daha özenli oldukları düşünülebilir.

TABLO V-c:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	28132.417	5	5241.320	124.870	.01
Gruplar Arası	12643.320	274	23.210		
TOPLAM	40775.737	279			

TABLO V-d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
Öğretmen Okulu	62	24.51	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	21.10	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	34.15	2.59
Ön Lisans	48	38.10	5.59
Eğitim Fakültesi	89	39.21	5.47
Diğer	26	37.10	5.75
TOPLAM	280	32.03	8.88

Önceki öğrenilenlerin yeni konularla bağlantısının kurulması maddesi mezun olunan okul türüne göre varyans analizine tabi tutulduğunda .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir

Tablodaki sonuçlara göre eğitim fakültesi ve ön lisans programı mezunu olan öğretmenlerin bu etkinliklere daha çok yer verdikleri görülmektedir.

TABLO VI-a:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kız	120	18,16	7,78	278	,196	,01
Erkek	160	13,20	6,98			

Öğretmenlerin dersleri doğru, açık ve anlaşılır bir dille işleyip işlemedikleri cinsiyet faktörüne göre ele alındığında .01 düzeyinde farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Buna göre bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla dersi doğru, açık ve anlaşılır bir dille işledikleri söylenebilir.

TABLO VI-b:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Okul türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Okul Türü</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Özel Okul	68	1, 11	1,34	279	,567	,05
Devlet Okulu	212	1, 17	1,13			

Öğretmenlerin dersleri doğru, açık ve anlaşılır bir dille işleyip işlemedikleri çalışılan okul türü faktörüne göre ele alındığında .05 düzeyinde farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Farklılaşma ortaya çıkmasına rağmen aritmetik ortalamalar incelendiğinde büyük bir fark olmadığı görülmektedir. Dili kullanma bakımından özel okul öğretmeni olsun, devlet okulu öğretmeni olsun farklılaşmanın fazla olmadığı söylenebilir.

TABLO VI-c:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	20415.327	275	85.248	47.396	.01
Gruplar Arası	11312.214	4	4157.121		
TOPLAM	31479.640	279			

TABLO VI-d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	32.14	8.08
6-10 Yıl	62	28.19	8.26
11-15 Yıl	75	32.19	7.30
16-20 Yıl	67	40.21	3.89
21- üzeri	35	20.13	3.24
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin dersleri doğru, açık ve anlaşılır bir dille işleyip işlemedikleri kıdem faktörüne göre ele alındığında .01 düzeyinde farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Buna göre 16-21 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerin derslerini işlerken dili doğru, açık ve anlaşılır kullanmaya diğer gruplardan daha fazla özen gösterdiği söylenebilir.

TABLO VI-e:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Okul türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	27113.1470	5	52610.246	324.210	.01
Gruplar Arası	8745.124	274	24.410		
TOPLAM	279876.594	279			

TABLO f:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>
Öğretmen Okulu	62	40.15	5.47
Eğitim Enstitüsü	22	28.45	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	30.14	2.59
Ön Lisans	48	32.14	5.59
Eğitim Fakültesi	89	28.14	2.18
Diğer	26	30.12	5.75
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin dersleri doğru, açık ve anlaşılır bir dille işleyip işlemedikleri mezun olunan okul faktörüne göre ele alındığında gruplar arasında .01 düzeyinde farklılaşma ortaya çıkmıştır

Tablodaki sonuçlara göre öğretmen okulu mezunu olan öğretmenlerin ders anlatırken dili açık, anlaşılır ve doğru kullanmaya daha fazla özen gösterdikleri söylenebilir.

TABLO VII-a:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
Kız	120	15,21	7,78	278	,350	,05
Erkek	160	14,87	6,98			

Öğretmenlerin, sınıfta ses tonunun, sınıfın ve konunun özelliklerine göre zaman zaman alçaltıp zaman zaman yükseltmeleri maddesi cinsiyet değişkeni ile analiz edilmiş ve .05 düzeyinde bir farklılaşma görülmüştür.

Tablodaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde cinsiyetler arasında belirgin bir farklılaşma olmadığı söylenebilir.

TABLO VII-b:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Okul Türü</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Özel Okul	68	5.01	3,42	279	,567	,05
Devlet Okulu	212	5.41	2,21			

Öğretmenlerin, sınıfta ses tonunun, sınıfın ve konunun özelliklerine göre zaman zaman alçaltıp zaman zaman yükseltmeleri maddesi çalışılan okul türü değişkeni ile analiz edilmiş ve .05 düzeyinde bir farklılaşma görülmüştür.

Tablodaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde cinsiyetler arasında belirgin bir farklılaşma olmadığı söylenebilir.

TABLO VII-c:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri:

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	22.475.128	275	75.245	87.296	.01
Gruplar Arası	9874.111	4	4184.070		
TOPLAM	32.349.239	279			

TABLOVII-d :

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	37.21	8.08
6-10 Yıl	62	36.23	8.26
11-15 Yıl	75	27.80	7.30
16-20 Yıl	67	24.95	3.89
21- üzeri	35	26.30	
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin, sınıfta ses tonunun, sınıfın ve konunun özelliklerine göre zaman zaman alçaltıp zaman zaman yükseltmeleri maddesi ile kıdem değişkeni arasında varyans analizi yapılmış ve .01 düzeyinde bir farklılaşma görülmüştür.

Tablo incelendiğinde 6-10 yıllık tecrübeye sahip olan öğretmenlerin bu davranışı diğer gruplara oranla daha çok gerçekleştirdiği söylenebilir.

TABLO VII-c:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin
Okul türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	23816.380	5	4763.276	244.900	.01
Gruplar Arası	7663.260	274	19.450		
TOPLAM	31479.640	279			

TABLO d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
Öğretmen Okulu	62	23.86	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	24.26	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	24.61	2.59
Ön Lisans	48	38.07	5.59
Eğitim Fakültesi	89	40.01	5.47
Diğer	26	39.67	5.75
TOPLAM	280	32.03	8.88

TABLO VIII-a:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Bayan	120	24,62	4,30	278	6,931	,05
Bay	160	21,80	3,83			

Öğretmenlerin ders işlerken beden dilini kullanmaları maddesi cinsiyet değişkeni ile analiz edilmiş, bay ve bayan öğretmenler arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tablodaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde cinsiyetler arasında belirgin bir farklılaşma olmadığı söylenebilir.

TABLO VIII-b:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin Okul türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Özel Okul	68	2,19	1,34	279	,567	,05
Devlet Okulu	212	2,11	1,13			

Öğretmenlerin ders işlerken beden dilini kullanmaları maddesi çalışılan okul türü değişkeni ile analiz edilmiş, özel okul ve devlet okulunda çalışan öğretmenler arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tablodaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde cinsiyetler arasında belirgin bir farklılaşma olmadığı söylenebilir.

TABLO VIII-c:
Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	22471.124	275	55.433	57.296	.01
Gruplar Arası	9528.211	4	3176.070		
TOPLAM	31 999.335	279			

TABLO VIII-d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	37.21	8.08
6-10 Yıl	62	36.23	8.26
11-15 Yıl	75	27.80	7.30
16-20 Yıl	67	24.95	3.89
21- üzeri	35	26.30	3.41
Toplam	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin ders işlerken beden dilini kullanmaları maddesi kıdem değişkeni ile varyans analizi yapılmış; gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tabloya göre 1-5 yıllık tecrübeye sahip olan öğretmenlerin beden dilini kullanmayı diğer gruplara oranla daha fazla tercih ettiği söylenebilir.

TABLO VIII-e:

Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	24741.148	5	4763.276	324.210	.01
Gruplar Arası	8354.471	274	19.450		
TOPLAM	33.095.619	279			

TABLO f:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
Öğretmen Okulu	62	23.86	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	27.26	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	22.61	2.59
Ön Lisans	48	38.07	5.59
Eğitim Fakültesi	89	40.14	5.47
Diğer	26	38.67	5.75
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin ders işlerken beden dilini kullanmaları maddesi mezun olunan okul türü değişkeni ile varyans analizi yapılmış ve gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin diğer gruplara oranla beden dilini kullanmaya daha çok özen gösterdikleri söylenebilir.

TABLO IX-a:

Davranışları Gerçekleştirme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kız	120	14,10	7,78	278	,351	,05
Erkek	160	13,72	6,98			

Öğretmenlerin, dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara doğru cevap veren ve olumlu davranış gösteren öğrencileri ödüllendirici davranışlar gösterip göstermediklerine ilişkin madde ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan analiz sonucunda .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Buna göre tablodaki aritmetik ortalamalara baktığımızda bayan öğretmenler lehine bir farklılaşma gözükmesine rağmen bu fark çok büyük değildir. Dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara doğru cevap veren ve olumlu davranış gösteren öğrencileri ödüllendirici davranışlar gösterilmesinde bayan öğretmenlerin daha hassas olduğunu söyleyebiliriz.

TABLO IX b:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	28754.145	275	45.432	47.193	.01
Gruplar Arası	8547.142	4	2587.410		
TOPLAM	37.301.287	279			

TABLO c:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	37.21	8.08
6-10 Yıl	62	36.21	8.26
11-15 Yıl	75	27.84	7.30
16-20 Yıl	67	24.92	3.89
21- üzeri	35	26.34	3.24
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara doğru cevap veren ve olumlu davranış gösteren öğrencileri ödüllendirici davranışlar gösterip göstermediklerine ilişkin madde ile kıdem değişkeni arasında yapılan varyans analizi sonucunda .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre 1-5 yıllık tecrübeye sahip olan öğretmenlerin bu davranışları göstermede daha etkin oldukları söylenebilir.

TABLO IX-d:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	32547.160	5	4763.276	124.524	.01
Gruplar Arası	8350.241	274	19.450		
TOPLAM	40.897.401	279			

TABLO IX-e:

Gruplar	N	x	Ss
Öğretmen Okulu	62	23.86	2.18
Eğitim Enstitüsü	22	24.26	3.03
Eğitim Yüksek Okulu	33	24.61	2.59
Ön Lisans	48	38.07	5.59
Eğitim Fakültesi	89	40.01	5.47
Diğer	26	39.67	5.75
Toplam	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara doğru cevap veren ve olumlu davranış gösteren öğrencileri ödüllendirici davranışlar gösterip göstermediklerine ilişkin madde ile mezun olunan okul türü değişkeni arasında yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Tabloya göre eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin bu davranışları daha çok kullandıkları söylenebilir.

TABLO X-a:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

Cinsiyet	n	X	ss	sd	t	p
Kız	120	16,18	7,78	278	,442	,05
Erkek	160	15,40	6,98			

Öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara yanlış cevap veren, cevap vermeyen veya olumsuz davranış (derste konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, dersi dinlememe v.b.) gösteren öğrencilere ceza verip vermelerine ilişkin madde ile cinsiyet faktörü arasında yapılan analiz sonuçlarına göre .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tabloya göre bayan öğretmenlerin bu davranışı daha çok yaptıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

TABLO X-b:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Okul türü Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

Okul Türü	n	X	ss	sd	t	p
Özel Okul	68	1,19	1,34	279	,458	,01
Devlet Okulu	212	2.29	1,13			

Öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara yanlış cevap veren, cevap vermeyen veya olumsuz davranış (derste konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, dersi dinlememe v.b.) gösteren öğrencilere ceza verip vermeme-leri maddesi ile görev yapılan okul türü karşılaştırılmış ve .01 düzeyinde farklılaşma tespit edilmiştir.

Tablodaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde devlet okulunda çalışan öğretmenlerin bu davranışı daha çok tercih ettikleri söylenebilir.

TABLO X-c:
Davranışları Gerçekleştirme
Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>SD</i>	<i>x Karesi</i>	<i>F Oranı</i>	<i>P</i>
Gruplar İçi	31951.429	275	55.433	47.286	.01
Gruplar Arası	9528.211	4	3176.070		
TOPLAM	31479.640	279			

TABLO X-d:

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>Ss</i>
1-5 Yıl	41	28.21	8.08
6-10 Yıl	62	24.23	8.26
11-15 Yıl	75	35.80	7.30
16-20 Yıl	67	36.40	3.89
21- üzeri	35	26.30	6.40
TOPLAM	280	32.03	8.88

Öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında sorulan sorulara yanlış cevap veren, cevap vermeyen veya olumsuz davranış (derste konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, dersi dinlememe v.b.) gösteren öğrencilere ceza verip vermeme-lerine ilişkin madde, öğretmenlerin kıdem değişkeni ile varyans analizi yapılmış ve gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre 16-20 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerin bu davranışları daha çok tercih ettikleri söylenebilir.

Sonuç olarak, öğretmenlerin etkili bir öğretim süreci düzenleme konusunda çok başarılı olduğu söylenemez. Bu durum öğretmenlerin öğretim sürecinin plânlaması, uygulanması ve değerlendirilmesi ile ilgili olan bilgilerin bir bölümünden yoksun olduklarını gösterdiği gibi, öğretmenlerin duyarsız ol-

duklarını da gösterebilir. Her ne sebepten kaynaklanıyor olursa olsun, bu olumsuz durum giderilmediği sürece düzenlenen öğretim süreçlerinin dolayısıyla eğitimin kalitesinden bahsetmek mümkün değildir. Bu nedenle eğer eğitimde çağı yakalamak hatta önüne geçmek istiyorsak öğretmenlerimizin daha etkili ve verimli öğretim ortamları düzenlemeleri ve etkili davranışlar sergilemeleri gerekmektedir. Aksi takdirde, çağı yakalayamayacağımız gibi daha da geride kalmamız bir sürpriz olmayacaktır.

Öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen formasyon grubu derslerin, dersin konusu ile aynı alanda akademik çalışma yapmış öğretim elemanları tarafından verilmesinin bu derslerdeki kaliteyi artıracığı düşünülmektedir.

Bunu yapabilmenin en etkili yolu öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen formasyon grubu derslerinin kaliteli bir şekilde verilmesidir.

Mevcut çalışan öğretmenlerin de öğrenme-öğretme süreçlerini etkili bir şekilde tasarlamaları ve bu süreci kaliteli bir şekilde yürütmelerini sağlamak için, hizmet içi eğitimlere katılmaları, eskimiş ve unutulmuş bilgilerini yenilemeleri gerekmektedir.

“THE MODE OF BEHAVIOR THAT HAVE BEEN EXPECTED FROM TEACHERS IN THE PROCESS OF LEARNING AND TEACHING”

Abstract

There is no doubt that, the quality of education depends on the productivity of teaching and learning process. The effectiveness of education process depends on the teachers' behaviors that will increase the effectiveness of education. The purpose of this research is to determine that; to what degree the teachers perform these mode of behavior. This research was done totally at 36 private and state schools and was done with the total of 280 teachers who work at these schools. In this research a personal information from which includes the teachers individual information and is formed by four items and also an observation form includes the behavior which are expected from a teacher in the process of education and is formed by seventeen items were used as tools of datum. Teachers were observed during the lessons. This survey tried to determine whether there are differences between the situation that the teachers indicate their general behaviors and if these situations change according to the variables like sexuality, professional career, graduation and the kind of school that they work at. At the end of this research it is seen that teachers did not perform the large extent of behavior they were supposed to perform in their teaching process.

Keywords

Education, learning and teaching, behaviours of teachers.

